

Jan (Johann) Bezard 1871- 1954

i jego busola polowa

w Akademii Kultury Fizycznej w Krakowie

9 do 25 czerwca 2026

Urodził się 5 maja 1871 w Krakowie. Jego ojcem był Johann Bezard – pułkownik cesarsko-królewskiej armii, matką Anna Maria Von Bézard (z d. Gartenauer).

Pochodził z rodziny o ugruntowanych tradycjach wojskowych i od wczesnej młodości był przygotowywany do kariery wojskowej. Odebrał staranne wykształcenie, co umożliwiło mu rozpoczęcie edukacji wojskowej w Akademii Wojskowej w Wiener-Nustadt (1889–1892) i Wyższej Szkole Wojennej w Wiedniu (1895–97). Po krótkiej służbie w 13 pułku piechoty w Tarnowie został przeniesiony w randze porucznika do Wojskowego Instytutu Geograficznego do Wiednia. Po stażu w jednostkach liniowych kontynuował w latach 1905–11 pracę naukową w Akademii Wojskowej i Wyższej Szkole Wojennej. Wykładał tam topografię i kartografię.

Otrzymał zadanie przygotowania nowych map Tyrolu. W trakcie prac zorientował się, że dostępne mu mapy w dużej mierze nie pokrywają się z rzeczywistością.

Wkrótce okazało się, że busole będące w użyciu nie są wystarczająco pomocne w dokładnym odwzorowaniu terenu.

Jako rzetelny kartograf zmuszony został do skonstruowania narzędzia, które umożliwi wykonanie zadania.

Do prostego kompasu dołożył skalę stopniową, przeziernik i ruchome lustro.

W 1902 r. swój wynalazek przedstawił sztabowcom armii austro-węgierskiej. W wyniku przeprowadzonego konkursu na busolę polową przyjęto busolę Bezarda na wyposażenie armii, a od 1910 rozpoczęto jej masową produkcję. W latach 1911–1928 powstało kilka modeli opatentowanych w wielu krajach świata (np. Austrii, Rosji, USA, Francji, Japonii). System Bezarda został szybko wprowadzony na wyposażenie większości armii.

Wybuch I wojny światowej zastał go na stanowisku dowódcy batalionu 2 Pułku Tyrolskich Strzelców Cesarskich. Walczył w bitwie pod Komarowem. Odznaczony został w nocy z 6 na 7 września 1914 r. pod Bełzem, gdzie uderzając na obozowisko rosyjskie zdobył osiem armat i wziął do niewoli dwóch generałów i kilkuset żołnierzy, za co otrzymał Order Żelaznej Korony III klasy. Następnego dnia został ranny i ze szpitalem polowym dostał się do rosyjskiej niewoli.

Polak z wyboru

Po zakończeniu I wojny światowej ciężko chory powrócił z niewoli do rodzinnego dworu do Przyborowa, gdzie zaczął się jego nowy rozdział życia jako Polaka z urodzenia i wolnego wyboru. Po powrocie do Polski zgłosił się do Wojska Polskiego. Jego specjalistyczną wiedzę z zakresu topografii wykorzystano powierzając mu szkolenie żołnierzy wyruszających na front wojny polsko-bolszewickiej, za co został odznaczony medalem „Polska Swemu Obrońcy”. Od 1922 roku wykładał terenoznawstwo w Wyższej Szkole Wojennej, a później współorganizował Wojskowy Instytut Geograficzny. 1 grudnia 1925 roku, jako pułkownik rezerwy powołany do służby czynnej został przydzielony do Wyższej Szkoły Wojennej na stanowisko zastępcy dyrektora nauk.

Fundacja im. Tadeusza Kościuszki

Fundacja prowadzona przez krakowskiego kolekcjonera i pasjonata historii Tomasza Otrębskiego posiadająca największą w świecie kolekcję busoli polowych zorganizowała wystawę pt. *Europejskie Busole Polowe – Jan Bézard*, którą można obecnie oglądać w salach Akademii Kultury Fizycznej w Krakowie.

Fundacja patronuje antykwariatowi militarnemu przy ul. Felicjanek 17 w Krakowie i tą drogą ma szanse pozyskiwania eksponatów do zbiorów. Wiele ciekawych, a niekoniernie drogich eksponatów zostało tam uratowanych przed zniszczeniem lub całkowitym zapomnieniem.

Autorami wystawy są: Tomasz Otrębski i Robert Springwald z Fundacji im. Tadeusza Kościuszki w Krakowie we współpracy z Małopolskim Zarządem Wojewódzkim Związku Żołnierzy Wojska Polskiego. Fundacja posiada pokaźny zbiór ocalałych pamiątek po płk Janie Bézardzie.

Antyki - Militaria. ul. Felicjanek 17, 31-103 Kraków
tel. (012) 421-28-02, kom. 604 188 400
e-mail: militaria@data.pl,
<http://fundacjakosciuszki.pl/>

